

DOI: 10.5281/zenodo.3804652

UDC: 351.77: 416

JEL: D12

DEVELOPMENT OF SPECIALIZED HEALTH CARE INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF MEDICAL REFORM

РОЗВИТОК СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ

Liubov G. Kvasnii, PhD in Economics, Associate Professor
Carpathian Institute named after Michael Hrushevsky, Truskavets, Ukraine
 ORCID: 0000-0001-5248-544X
 E-mail: lg_k@ukr.net

Olena V. Romaniv, PhD in Economics
Carpathian Institute named after Michael Hrushevsky, Truskavets, Ukraine
 ORCID: 0000-0002-4294-1752
 E-mail: dunicca@bigmir.net
 Recieved 12.08.2019

Квасній Л.Г., Романів О.В. Розвиток спеціалізованих закладів охорони здоров'я в умовах медичної реформи. Науково-методична стаття.

Стаття посвячена дослідженню стану спеціалізованих закладів охорони здоров'я в умовах медичної реформи. Метою статті є висвітлення особливостей розвитку санаторно-курортних закладів в системі охорони здоров'я в Україні в контексті вимог медичної реформи. Наведено основну термінологію санаторно-курортного закладу. Визначено негативні чинники впливу на розвиток санаторно-курортних закладів. Доведено, що саме надання якісних послуг санаторно-курортними закладами сприяє цілеспрямованому й ефективному здійсненню оздоровлення населення, проведенню реабілітації хворих та профілактики ряду захворювань. Обґрунтовано зростання значимості функціонування санаторно-курортних закладів на основі зростання рівня захворюваності українського населення за останні роки. В статті досліджено особливості функціонування санаторно-курортних закладів у умовах медичної реформи, обґрунтовано економічну і соціальну значимість їх розвитку та визначено основні шляхи регулювання.

Ключові слова: спеціалізовані заклади охорони здоров'я, санаторно-курортні заклади, медична реформа, медичні послуги, стратегія розвитку.

Kvasniy L.G., Romaniv O.V. Development of specialized health care facilities in the context of medical reform. Scientific and methodical article.

The article is devoted to the research of the state of specialized health care institutions in the conditions of medical reform. It is proved that the provision of quality services to health resorts and facilities contributes to the purposeful and effective implementation of public health, rehabilitation of patients and prevention of a number of diseases. The increase of importance of functioning of sanatorium and resort establishments is grounded on the basis of increase of the level of morbidity of the Ukrainian population in recent years.

The purpose of the article is to highlight the features of the development of health resorts in the health care system in Ukraine in the context of the requirements of medical reform. The basic terminology of the sanatorium and resort establishment is given.

The article explores the peculiarities of the functioning of sanatorium and health resorts in the conditions of medical reform, substantiates the economic and social significance of their development and defines the main ways of regulation.

Keywords: specialized health care institutions, health resorts, medical reform, medical services, development strategy.

Дослідження спеціалізованих закладів охорони здоров'я породжує об'єктивну необхідність дослідження сутності та теоретичних аспектів функціонування цих суб'єктів господарської діяльності. Так, відсутність сталого визначення поняття спеціалізованих закладів охорони здоров'я у вітчизняній та зарубіжній літературі, а також у Господарському кодексі породжує різноманітні погляди та підходи щодо його трактування та типології підприємств, задіяних у сфері охорони здоров'я.

Враховуючи науковий погляд вітчизняної дослідниці О.В. Савкіної щодо включення системи санаторно-курортного забезпечення до охоронно-оздоровчої сфери, вважаємо, що державна система охорони здоров'я в Україні представляє собою сукупність установ, закладів і підприємств, котрі здійснюють виробництво, розподіл, збереження та організацію споживання медичних послуг і товарів медичного призначення, в тому числі, і підтримання санітарно-епідеміологічної безпеки, надання суміжних лікувально-оздоровчих послуг у сфері санаторно-курортного оздоровлення та фізкультури, що забезпечується задоволенням відповідних потреб населення стосовно збереження та відновлення суспільного здоров'я [1].

З іншого боку, «Санаторій є спеціалізованим (спеціальним) санаторно-курортним закладом» [2]. «Санаторій є закладом охорони здоров'я, що забезпечує надання громадянам послуг лікувального, профілактичного та реабілітаційного характеру з використанням природних лікувальних ресурсів

курортів (лікувальних грязей та озокериту, мінеральних та термальних вод, ропи лиманів та озер, природних комплексів із сприятливими для лікування умовами тощо) та із застосуванням фізіотерапевтичних методів, дієтотерапії, лікувальної фізкультури та інших методів санаторно-курортного лікування. Санаторій підпорядковується Міністерству охорони здоров'я України, діє на підставі цього Статуту і у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства охорони здоров'я України та іншими чинними нормативно-правовими актами. МОЗ України проводить чергові та позапланові перевірки діяльності Санаторію» [2].

В нинішніх умовах реформування системи охорони здоров'я і зростання зацікавленості населення, як вітчизняного, так і зарубіжного, до якісного отримання послуг відновлювальної медицини, вважаємо за доцільне дослідити стан розвитку вітчизняних санаторно-курортних закладів.

Практика доводить, що діяльність санаторно-курортних закладів займає важливе місце в системі охорони здоров'я, оскільки саме надання якісних послуг санаторно-курортними закладами сприяє цілеспрямованому й ефективному здійсненню оздоровлення населення, проведенню реабілітації хворих та профілактики ряду захворювань. Зростання значимості функціонування санаторно-курортних закладів зумовлена зростанням і так високого рівня захворюваності українського населення за останні роки [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми організаційно-правового забезпечення медичної, курортно-рекреаційної та туристичної діяльності досліджували як вітчизняні вчені: Наукові розробки з проблем соціально-економічного розвитку санаторно-курортних закладів України викладено у роботі Н.М. Влащенко [3]. Оцінці стану розвитку санаторно-курортних закладів присвячені роботи А.Г. Охріменко [4], Ю.Б. Забалдіної [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Незважаючи на певний вклад зазначених вчених у розвиток санаторно-курортної сфери, за останні роки не було проведено ґрунтовного аналізу стану та тенденцій розвитку санаторно-курортного комплексу України на основі статистичних даних. Залишаються недостатньо висвітленими питання державної підтримки розвитку санаторно-курортних закладів і визначення ефективного механізму державного управління їх функціонуванням та розвитком, особливо в контексті вимог медичної реформи, що потребує подальшого дослідження.

Метою статті є висвітлення особливостей розвитку санаторно-курортних закладів України в умовах медичної реформи.

Виклад основного матеріалу дослідження

Повністю підтримуємо думку Борулько Н.М., що «до недавнього часу керівництво на рівні конкретного санаторно-курортного закладу практично не впливало на ефективність його господарської діяльності. Основною причиною такої ситуації було централізоване управління туристичною сферою та відсутність комерційної діяльності. Кошториси витрат і доходів не вирішували питання про отримання чи неотримання прибутку. Ефективність роботи здравниць відбивалась переважно показниками збільшення кількості оздоровлених та зменшення коефіцієнту захворюваності серед населення. Саме тому інформація для оцінки прибутковості та рентабельності санаторно-курортного комплексу країни була відсутня» [4]. Про зростання ефективності санаторно-курортного лікування свідчать наукові дослідження та багаторічний практичний досвід, який показує, що в результаті санаторно-курортного лікування в 2-3 рази зменшується кількість загострень основного захворювання, хворі у 3-4 рази частіше і у 1,5-2,5 рази швидше повертаються до продуктивної праці, у 2-4 рази знижується рівень подальших працевтрат. Таким чином, компенсація вкладених коштів у розвиток санаторно-курортних закладів оправдується високою ефективністю санаторно-курортного лікування.

Оскільки санаторно-курортна діяльність в Україні виступає складовою державної політики стосовно національної системи охорони здоров'я, то метою державної політики виступає ефективне використання курортного потенціалу країни для оздоровлення населення, збереження генофонду та відтворення трудових ресурсів країни.

Санаторно-курортний заклад – це заклад охорони здоров'я, що забезпечує надання громадянам послуг лікувального, профілактичного та реабілітаційного характеру з використанням природних лікувальних ресурсів курортів (лікувальних грязей та озокериту, мінеральних та термальних вод, ропи лиманів та озер, природних комплексів із сприятливими для лікування умовами тощо) та із застосуванням фізіотерапевтичних методів, дієтотерапії, лікувальної фізкультури та інших методів санаторно-курортного лікування [5].

Статистика підтверджує, що в Україні станом на сьогоднішній час функціонує близько 3 тис. санаторно-курортних установ, в яких щорічно відпочивають та лікуються близько 1 млн. чол., з них близько 300 тис. дітей. Проте, санаторно-курортні установи нерівномірно розташовані на території країни. Найбільша кількість санаторно-курортних закладів України розміщена на території АР Крим – 18%, та областях: Одеській – 14%, Донецькій – 11%, Херсонській – 8%, Запорізькій та Миколаївській – по 7% [5].

У «Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року» стверджується, що «стратегічною метою державної політики у сфері діяльності курортів є створення умов для поліпшення стану здоров'я, продовження тривалості життя та періоду активного довголіття населення, впровадження здорового способу життя шляхом формування та розвитку ефективного, прибуткового та конкурентоспроможного на світовому ринку курортного комплексу» [6].

Метою медичної реформи є підвищення якості надання медичних послуг та скорочення видатків на медицину. Запропоновані зміни містяться у Законі України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 13.07.2017р. Ситуацію, що склалася на санаторно-курортних підприємствах з точки зору структури капіталу, можна розглянути із двох сторін. Із однієї – зростання частки залучених коштів можна розглядати як негативні зміни у структурі капіталу. Але для розширення своєї діяльності та стабілізації фінансового стану санаторно-курортні підприємства повинні залучати позикові кошти в умовах нестачі власних фінансових ресурсів. Також цю ситуацію не потрібно розглядати як негативну, оскільки частка власних коштів санаторно-курортних підприємств є дуже високою, то збільшення питомої ваги залучених джерел не повинно призвести до збільшення ризику діяльності цих підприємств. Продовжує залишатися недосконалим інституційне забезпечення надання послуг з оздоровлення, оскільки дозволяє спрямовувати кошти за напрямками, які не співвідносяться із завданнями медичного страхування. Для задоволення зростаючих потреб застрахованих осіб вважаємо, що закупівля послуг із санаторно-курортного лікування потребує розробки управлінських заходів з підвищення якості послуг з урахуванням сезонного характеру їх надання та вимог сьогодення [7].

Аналізуючи економічні аспекти діяльності санаторно-курортних установ, дослідниця О.М. Чабанюк доводить, що ці установи відіграють важливу роль у розвитку системи охорони здоров'я України, оскільки є синтезом відпочинку та лікування, а з розвитком санаторно-курортного бізнесу зростає кількість робочих місць у цих закладах [8]. Це вирішує соціальні аспекти зайнятості в регіонах, поліпшуються умови для туризму і відпочинку в закладах рекреації, а значить відкривається можливість для вирішення проблем поліпшення здоров'я населення, і перш за все, здоров'я дітей. Наступним напрямом, який також слід вважати одним із найбільш розроблених у науковому плані, є напрям нормативно-правової регламентації діяльності у сфері санаторно-курортного забезпечення.

Проте санаторно-курортні установи не задовольняють повною мірою потреби потенційних споживачів цих послуг, що свідчить про необхідність змін і визначення перспектив розвитку санаторно-курортної сфери з урахуванням науково обґрунтованих підходів в управлінні. Перехід до ринкових відносин підвищив зацікавленість власників санаторно-курортних закладів в ефективності їх роботи та забезпеченості конкурентоздатності наданих ними послуг. Цей факт підтверджується зростанням кількості структурних підрозділів сфери сервісу у санаторно-курортних закладах, незважаючи на скорочення кількості самих закладів. В той же час власники закладів стали залежними від можливості громадян України купувати санаторно-курортний продукт, від їх платоспроможності.

Залежно від цілей діяльності санаторно-курортні заклади виконують такі функції:

- санаторно-лікувальне лікування;
- медична реабілітація хворих;
- оздоровчі відпочинки і профілактика захворювань;
- культурно-лікувальна і дозвільна рекреація.

Сьогодні немає розробленої фінансово-бюджетної політики стосовно створення системи пільг для зменшення податкового навантаження санаторно-курортної діяльності. Також наголошується на необхідності зміни цієї сфери на таких базових положеннях:

- оновлення фінансових і економічних методів відновлення курортного і рекреаційного ресурсу;
- формування доступного ринку надання санаторно-курортних і рекреаційних послуг з метою максимально задовольнити потреби населення;
- здійснення приватизації закладів санаторно-курортної сфери;
- стимулювання конкуренції і оптимізації процесу управління курортами [9]. Проте основні аспекти розвитку, зокрема формування доступного і ефективного ринку санаторно-курортних і оздоровчих послуг з метою максимального задоволення потреби населення, закладені у вище згаданій Стратегії поки що не виконуються.

Податковими пільгами ці заклади користуються в окремих випадках:

- якщо заклади, створені на державній формі власності і є неприбутковими, вони звільняються від сплати податку на прибуток;
- при реалізації путівок на санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок на території України для фізичних осіб віком до 18 років санаторно-курортні заклади звільняються від оподаткування податком на додану вартість;
- спеціалізовані санаторії України для реабілітації хворих, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських організацій інвалідів, дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України користуються пільгами при сплаті податку на землю.

Існування такого механізму надання пільг ставить в нерівні умови функціонування інших санаторно-курортних закладів. Вітчизняні й зарубіжні експерти зазначають, що введення зменшеної або нульової ставки ПДВ на санаторно-курортні послуги, а також пакету преференцій для інвесторів буде стимулом реальних інвестицій у розвиток курортної сфери. Розробка системи альтернативних надходжень компенсує можливі втрати у бюджетах при створенні такого механізму податкових пільг для санаторно-курортних закладів. [3]

Стримує розвиток закладів санаторно-курортної сфери і ряд економічних, інвестиційних та організаційних проблем, які вимагають негайного вирішення, а саме: низький і недостатній рівень фінансового забезпечення відтворення матеріально-технічної бази санаторно-курортних закладів; зростання комерціалізації у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги населенню в плані заміщення державної, муніципальної, відомчої сфер на приватну сферу економічної діяльності; загальмовуванням розвитку приватної ініціативи дефіцитом фінансових ресурсів та високою ціною їх залучення; загострення диспропорцій внаслідок низького рівня соціального забезпечення населення та високої вартості курортних послуг.

Скасування централізованого розподілу путівок у свій час негативно вплинуло на обсяги споживання курортних послуг. При цьому загострюються кризові наслідки проведених ринкових перетворень у частині економічної нестабільності підприємств, відсутні реальні інвестиції, характерні низький рівень сервісу, нерозвиненість інфраструктури, висока конкуренція з боку іноземних курортів, зниження доступності послуг санаторно-курортного комплексу для населення, низький рівень доходів потенційних споживачів санаторно-курортних послуг; недостатній рівень державного сприяння розвитку ринку санаторно-курортних послуг; недостатній обсяг інвестицій в розвиток санаторно-курортних закладів. Ще однією перешкодою на шляху розвитку ринку туристичних, і зокрема санаторно-курортних послуг в Україні стало те, що Верховна Рада в 2019 році змінила базу нарахування туристичного збору. Згідно з Законом України № 2628 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів», для внутрішніх туристів ставка туристичного збору складатиме до 0,5% мінімальної заробітної плати (МЗП) на добу, що з 1 січня 2019 року становитиме 20,87 грн, для в'їзного туризму – до 5% МЗП (208,65 грн). Остаточний розмір ставок встановлюють місцеві ради. Платниками збору є громадяни України, іноземці й особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративної одиниці, де встановлений туристичний збір і тимчасово розміщуються в місцях проживання (ночівлі), в т.ч. в санаторно курортних закладах [10].

До особливостей лікувально-оздоровчих послуг в закладах санаторно-курортного типу відносимо:

- тривалість перебування, що повинна становити не менше трьох тижнів, незалежно від типу курорту і захворювання, оскільки лише за такий час можна досягти оздоровчого ефекту;
- висока вартість перебування і лікування – звичайне лікування на курортах є дорогим, тому цей вид туризму розрахований на заможних клієнтів, що замовляють індивідуальну програму перебування і лікування;
- вік: як свідчить статистика, на курорти найчастіше їдуть люди старшої вікової групи, хоча останнім часом відпочинок на курортах обирають і люди середнього віку, які страждають недугами. При цьому все частіше вибір робиться між курортами, що спеціалізуються на лікуванні конкретного захворювання, і курортами змішаного типу, що загалом зміцнюють здоров'я і сприяють відновленню сил і зняттю стресу [11].

На даний час більше, як 2/3 санаторно-курортних закладів в Україні знаходяться у приватній власності, в фінансово-господарська діяльність багатьох відомчих та профспілкових санаторно-курортних комплексів згортається. Вважаємо, що з метою забезпечення застрахованих осіб якісним та повноцінним лікуванням необхідно фінансувати оновлення та модернізацію матеріально-технічної бази санаторно-курортних закладів. У цьому зв'язку виникає необхідність розробки пропозиції курортних послуг, розрахованих на споживача з адекватним рівнем доходів, та відповідного механізму їх просування. Це завдання лише частково виконує Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, який має право спрямовувати кошти на санаторно-курортне лікування працівників та членів їх сімей.

Згідно зі статтею 20 Закону України від 18 січня 2001 р. № 2240 «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням», кошти цього виду страхування спрямовуються, зокрема, на фінансування санаторно-курортного лікування та оздоровлення застрахованих осіб і членів їх сімей. За поданням відділень Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (далі – Фонд), правління Фонду щорічно розглядає та затверджує регіональні програми відновлення здоров'я застрахованих осіб і членів їх сімей.

Практика показує, що «планування та фінансування оздоровчих заходів у регіональних програмах і програмі Фонду здійснюється за такими напрямками:

- санаторно-курортне лікування;
- часткове фінансування санаторіїв-профілакторіїв;
- часткове фінансування дитячих оздоровчих закладів» [12].

Поряд з цим, довготривалий процес здійснення процедури закупівлі послуг з санаторно-курортного лікування призводить до запізнення початку оздоровлення. Часто закупівля путівок проводиться без попереднього вивчення мережі оздоровчих закладів та їх матеріальної бази. Спостерігаються випадки надання неякісних послуг із санаторно-курортного лікування, а також повернення путівок та невикористаних коштів соціального страхування.

Галасюк С.С. наголошує, що «однією з найактуальніших проблем у санаторно-курортній сфері, яка загострилася з початку перебудови економічної системи України, є тенденція до зменшення державного фінансування та зниження ефективності управління спеціалізованими лікувально-оздоровчими закладами, що негативно вплинуло на рівень їх конкурентоспроможності» [13].

Станом на сьогоднішній день до системи профспілкових санаторіїв ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» входять 45 санаторних закладів по всій території України. Відповідно до принципів реформування сфери охорони здоров'я стратегічним завданням «Укрпрофоздоровниці» є введення нових оздоровчих продуктів, які пропонуватимуться санаторіями відпочивальникам та вихід на нові міжнародні ринки продажів. На думку профільних експертів, розвиток медичного туризму дасть змогу збільшити кількість іноземних пацієнтів в Україні в два рази.

У цьому зв'язку «система профспілкових санаторіїв ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» заявила про початок управлінської реформи з метою вивести Україну на лідируючі позиції світового ринку медичного туризму. Уже з наступного 2020 року на більшість санаторіїв чекає ребрендинг, буде розроблено єдиний корпоративний стиль, введена система онлайн-бронювання. Окрім того, усі санаторії з 2020 року переходять на єдині міжнародні стандарти фінансової звітності, що дозволить максимально прозоро показувати видатки та прибутки усіх підприємств, що входять до системи «Укрпрофоздоровниці» [14].

Вважаємо, що з метою успішної реалізації регіональної політики розвитку санаторно-курортних закладів в контексті реалізації принципів медичної реформи необхідна консолідація зусиль державних, регіональних органів влади та органів місцевого самоврядування за допомогою форм, методів та інструментів, які направлені на покращення якості оздоровчих послуг, забезпечення їх конкурентоспроможності, формування інвестиційної привабливості оздоровчих закладів при максимальному ефективному використанні внутрішніх та залучення зовнішніх ресурсів, що вплине на процес економічних, соціальних, екологічних, та інших позитивних змін в регіонах України. Перспективним шляхом вирішення цих питань вважаємо запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування та встановлення стандартів фінансового забезпечення реального надання санаторно-курортних послуг замість символічної часткової грошової компенсації, законодавче встановлення гарантій у сфері охорони здоров'я, які б були підкріплені відповідним фінансуванням. Усе це сприятиме створенню надійної економічної основи для фінансування надання санаторно-курортних послуг відповідно до положень соціального страхування.

Задля усунення зазначених негативних факторів розвитку санаторно-курортних закладів доцільно: реалізувати державну соціальну політику щодо подальшого підвищення рівня та якості життя населення; підвищити ефективність державного регулювання курортно-рекреаційної сфери; розробити та впровадити комплекс заходів з метою залучення інвестицій для розвитку інфраструктури санаторно-курортного комплексу; удосконалити системи інформування про можливості санаторно-курортної галузі країни в цілому, позиціонувати Україну на світовому ринку санаторно-курортних послуг як великий центр лікування та реабілітації; розвивати інформаційно-рекламну й маркетингову діяльність санаторно-курортних установ; збалансувати цінову політику та якість основних і додаткових санаторно-курортних послуг, впроваджувати систему знижок.

Висновки

Аналізування стану санаторно-курортних закладів України свідчить про те, що Україна володіє значною часткою санаторно-курортних підприємств, що є позитивним аспектом для розвитку рекреаційної діяльності. Стан функціонування цих закладів свідчить про те, що за останні роки показники, що характеризують функціонування санаторно-курортних установ, мають тенденцію до зниження. Практика показала, що розвиток закладів санаторно-курортного комплексу стримує ряд економічних, інвестиційних та організаційних проблем, які вимагають негайного вирішення. Спостерігається загострення кризових наслідків від проведення ринкових реформ у частині економічної нестабільності підприємств, відсутні реальні інвестиції, низький рівень сервісу, нерозвиненість інфраструктури, висока конкуренція з боку іноземних курортів, зниження доступності послуг санаторно-курортного комплексу для населення.

На нашу думку, з метою усунення негативних чинників впливу на розвиток санаторно-курортних підприємств доцільно: розвивати державну соціальну політику щодо підвищення рівня та якості життя населення; підвищити ефективність державного регулювання курортно-рекреаційної сфери; розробити та впровадити комплекс заходів з метою залучення інвестицій для розвитку санаторно-курортних закладів; удосконалити системи інформування про можливості санаторно-курортної галузі країни в цілому, позиціонувати Україну на світовому ринку санаторно-курортних послуг як великий центр лікування та реабілітації; розвивати інформаційно-рекламну та маркетингову діяльність санаторно-курортних

установ; збалансувати цінову політику та якість основних і додаткових санаторно-курортних послуг, впроваджувати систему знижок; удосконалити організацію діяльності санаторно-курортних закладів, спрямовану на зменшення витрат з їх утримання та здешевлення вартості путівок тощо.

Вважаємо, що в подальших дослідженнях слід приділити увагу розробкам, які стосуватимуться практичних аспектів управління санаторно-курортними закладами України, зокрема, питання фінансування оздоровлення населення через практику медичного страхування.

Abstract

Despite the contribution of these scientists to the development of the sanatorium and resort sphere, in recent years no thorough analysis of the state and tendencies of the development of the sanatorium and resort complex of Ukraine has been conducted on the basis of statistical data. The issues of state support for the development of sanatorium and resort facilities and the definition of an effective mechanism of state management of their functioning and development, especially in the context of the requirements of medical reform, which need further research remain insufficient.

The purpose of the article is to highlight the peculiarities of the development of health resorts of Ukraine in the conditions of medical reform.

The article focuses on the fact that nowadays the centers of sanatorium and health tourism in Ukraine are mountain and foothills of the Transcarpathian, Ivano-Frankivsk and Lviv regions, which have some infrastructure to accommodate tourists who come for treatment and rehabilitation. However, the domestic market of health tourism is still in the stage of formation, so it is important to identify the features of functioning of the sanatorium base in the conditions of today, as well as to propose measures aimed at improving the organization of provision of sanatorium and health services.

The availability of various recreational resources makes Ukraine attractive for the development of the tourism sector of the economy. Unfortunately, the powerful sanatorium and spa base, which existed in Ukraine since the Soviet times and was well-formed and facilitated the rehabilitation of all categories of citizens by providing socially oriented and accessible services to the population (mainly due to social insurance funds), has now halved.

Analyzing the state of health resorts and resorts in Ukraine shows that Ukraine has a significant share of health resorts, which is a positive aspect for the development of recreational activities. The functioning of these establishments indicates that in recent years the indicators characterizing the functioning of health resorts and resorts tend to decline. Practice has shown that the development of sanatorium and resort complexes is hampered by a number of economic, investment and organizational problems that require immediate resolution.

There is an exacerbation of the crisis consequences of market reforms in terms of economic instability of enterprises, no real investment, low level of service, underdeveloped infrastructure, high competition from foreign resorts, reduced availability of sanatorium and resort services for the population.

In our opinion, in order to eliminate the negative factors influencing the development of sanatorium and resort enterprises, it is advisable: to develop a state social policy to improve the standard and quality of life of the population; to increase the efficiency of state regulation of the resort and recreational sphere; to develop and implement a set of measures to attract investments for the development of spa facilities; to improve information systems on the possibilities of the sanatorium and resort industry of the country as a whole, to position Ukraine in the world market of sanatorium and resort services as a large center of treatment and rehabilitation; to develop information-advertising and marketing activity of sanatorium-resort establishments; to balance the pricing policy and quality of basic and additional sanatorium and resort services, to introduce a system of discounts; to improve the organization of activity of sanatorium and resort establishments, aimed at reducing the costs of their maintenance and reducing the cost of tours, etc.

Список літератури:

1. Савкина О.В. Роль маркетинга в деятельности учреждений здравоохранения / Н.С. Блинова, О.В. Савкина // Менеджер. – 2006. – № 1 (35). – С. 126-131.
2. Про затвердження статуту санаторію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MOZ7082?an=19>.
3. Костенко Г.П. Державне регулювання розвитку санаторно-курортних закладів / Г.П. Костенко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/kostenko.htm.
4. Борулько Н.М. Сучасний стан та перспективи санаторно-курортного комплексу України / Н.М.Борулько // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.– 2014. №8(215). – С. 11
5. Влащенко Н.М. Соціально-економічний механізм розвитку санаторно-курортного комплексу регіону: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.05 / Влащенко Н.М.; Харківська нац. академія міського господарства. – Х., 2009. – 21 с.

6. Охріменко А.Г. Удосконалення територіальної організації рекреаційного комплексу Подільського регіону: автореф. дис... канд. екон. наук.: 08.10.01 / Охріменко А.Г.; НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 2001. – 18 с.
7. Забалдіна Ю.Б. Економічна діагностика та прогнозування розвитку регіонального ринку туристичних послуг: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.10.01 / Забалдіна Ю.Б.; Науково-дослідний економічний ін-т Міністерства економіки України. – К., 2006. – 20 с
8. Чабанюк О.М. Проблеми внутрішнього контролю витрат на формування собівартості путівок у санаторно-курортних організаціях / О.М. Чабанюк // Наукові записки. Наук. зб. УАД – 2007. – № 2 (12). – С. 32-37
9. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#n9>.
10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів: Закон України від 23.11.2018 № 2628. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19>.
11. Лікувально-оздоровчий туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/11570718/turizm/likovalno-ozdorovchiy_turizm.
12. Боков О.В. Особливості надання послуг на санаторно-курортне лікування фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2009-2/doc/3/20.pdf>.
13. Галасюк С.С. Сучасний стан розвитку санаторно-курортної бази України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dspace.oneu.edu.ua › jspui › bitstream>
14. На українські санаторії в наступному році чекає ребрейдинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/tourism/news/10756191-na-ukrajinski-sanatoriji-nastupnogo-roku-chekeye-rebrending-hochut-na-50-zbilshiti-prodazhi-putivok.html>.

References:

1. Savkina O.V., Savkin, O.V., Blinova, N.S. (2006). The role of marketing in the activities of health institutions. Manager [in Russian].
2. On approval of the sanatorium charter. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MOZ7082?an=19> [in Ukrainian].
3. Kostenko, G.P. State regulation of the development of sanatorium and resort establishments. Retrieved from: https://tourlib.net/statti_ukr/kostenko.htm [in Ukrainian].
4. Borulko, N.M. (2014). The current state and prospects of the sanatorium-resort complex of Ukraine. Bulletin of the East Ukrainian National University named after Vladimir Dal [in Ukrainian].
5. Vlashhenko, N.M. (2009). Socio-economic mechanism of development of sanatorium and resort complex of the region: author. diss. econom. Sciences: 08.00.05. Kharkiv Nat. Academy of Urban Economy [in Ukrainian].
6. Okhrimenko, A.G. (2001). Improvement of the territorial organization of the recreation complex of the Podolsk region: author. diss. econom. Sciences: 08.10.01. NAS of Ukraine, Council for the study. forces of Ukraine [in Ukrainian].
7. Zabaldina, Y.B. (2006). Economic diagnostics and forecasting of the development of the regional tourist services market: abstract. diss. econom. Sciences: 08.10.01. Research Economic Institute of the Ministry of Economy of Ukraine [in Ukrainian].
8. Chabanyuk, O.M. (2007). Problems of Internal Control of Expenses for Forming the Cost of Vouchers in Sanatorium and Resort Organizations. Scientific notes [in Ukrainian].
9. Tourism and Resort Development Strategy for 2026. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#n9> [in Ukrainian].
10. On amendments to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts of Ukraine on improving the administration and revision of rates of individual taxes and fees: Law of Ukraine of 23.11.2018 № 2628. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19> [in Ukrainian].
11. Health-improving tourism. Retrieved from: https://pidruchniki.com/11570718/turizm/likovalno-ozdorovchiy_turizm [in Ukrainian].
12. Bokov, O.V. (2009). Features of provision of services for sanatorium-resort treatment by the social insurance fund with temporary disability. Retrieved from: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2009-2/doc/3/20.pdf> [in Ukrainian].
13. Galasyuk, S. The current state of development of the sanatorium and resort base of Ukraine. Retrieved from: <http://www.dspace.oneu.edu.ua › jspui › bitstream> [in Ukrainian].

14. Ukrainian sanatoriums to be rebranded next year. Retrieved from: <https://www.unian.ua/tourism/news/10756191-na-ukrajinski-sanatoriji-nastupnogo-roku-chekeye-rebrending-hochut-na-50-zbilshiti-prodazhi-putivok.html> [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Квасній Л. Г. Розвиток спеціалізованих закладів охорони здоров'я в умовах медичної реформи / Л. Г. Квасній, О. В. Романів // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2019. – № 3 (9). – С. 45-52. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejopu/2019/No3/45.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3804652

Reference a JournalArticle:

Kvasniy L. G. Development of specialized health care facilities in the context of medical reform / L. G. Kvasniy, O. V. Romaniv // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2019. – № 3 (9). – С. 45-52. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/ejopu/2019/No3/45.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3804652

